

14 жовтня – Свята Покрова

для учнів 5-8 класів

Мета. Ознайомити учнів з особливістю свята Покрови Пресвятої Богородиці; формувати в учнів повагу до духовних цінностей українців, культури рідного краю; розвивати естетичні почуття через знайомство з шедеврами світового мистецтва; виховувати любов до рідної землі, її традицій, вірувань.

Обладнання. Книжкова виставка «14 жовтня – Козацька Покрова, День захисника України», викладка літератури «Козацька слава України», «Український рік у народних звичаях», «14 жовтня – Покрова Пресвятої Богородиці»; електронна презентація по темі; «дерево життя», листочки з надписами (прикмети, приказки), іконки з молитвою (подарунок у клас); комп'ютер, відеофільм «3 історії свята».

Послайдова презентація

1. 14 жовтня українці відзначають чотири великі свята:

- ***День святої Покрови Пречистої Богородиці***
- ***річниця створення Української повстанської армії (УПА) - 1942 р.***
- ***День Українського козацтва***
- ***День захисника України (від 14 жовтня 2014).***

2. Чотирнадцятого жовтня відзначається одне з найбільш шанованих свят в Україні - **свято Покрови Пресвятої Богородиці**, або, як зазвичай кажуть, «**Покрови**» чи «**Святої Покрови**».

За легендою, у цей день військо давніх русичів на чолі з Аскольдом взяло в облогу Константинополь. Мешканці міста в гарячій молитві звернулись до Божої Матері з проханням про порятунок. Богородиця з'явилася перед людьми та вкрила їх своєю покровою (омофором). Після цього вороги вже не могли побачити цих людей. Як вказують деякі джерела, вражений Аскольд та його дружинники прийняли святе хрещення і стали християнами. **(Відеофільм)**

3. Наші лицарі вірили, що свята Покрова охороняє їх, а Пресвяту Богородицю **козаки вважали своєю заступницею і покровителькою.**

Для козаків Покрова була найбільшим святом. Цього дня відбувалися вибори нового отамана.

4. **На Запорозжжі була церква святої Покрови.** Козаки збудували також багато однойменних храмів та особливо шанували ікони Покрови.

5. На території України **найдавнішою церквою, присвяченою святій, є церква в селі Сутківці Хмельницької області, зведена у 1467 році як фортеця.**

6-12. Деякі Покровські храми, переважно XVIII століття, вціліли до нашого часу. **Перлинами української архітектури** можуть вважатися **Покровський собор Харкова**; Покровський кафедральний собор у Івано-Франківську; **київська трибанна церква Покрови на Подолі**, Покровська церква на Солом'янці, Свято-Покровський жіночий монастир; Церква Покровська, с. Нові Петрівці, Свято-Покровська церква, с. Сулимівка, Київська обл.; Церква Покрови Пресвятої

Богородиці, Львів; Церква Покрови Пресвятої Богородиці (Свято-Покровська церква) у Кропивницькому; Свято-Покровський кафедральний собор, м. Рівне; Покровський собор, м. Охтирка, Сумська обл.; дерев'яна Церква Святої Покрови, с. Медин Тернопільська обл.; [Храми на честь Покрови Пресвятої Богородиці](#)

13. Після того, як у 1775 році за наказом російської цариці Катерини II було зруйновано козацьку республіку Запорозьку Січ, козаки пішли за Дунай в еміграцію і взяли з собою образ Покрови Пресвятої Богородиці. Впродовж століть в Україні це свято набуло ще й козацького змісту та отримало другу назву - **Козацька Покрова**.

14. З 1999 року свято Покрови в Україні відзначається як День українського козацтва.

15-19. Вікторина

1. Що означає слово «козак»? (Вершник, вільна людина.)
2. Найважливіший атрибут влади в козацькому війську. (Булава.)
3. Що означає для козака слово «чайка»? (Човен.)
4. Найвідоміший козацький танок. (Гопак.)
5. Де розташовувались козацькі табори? (Запорозька Січ.)
6. Народний оспівувач подвигів козаків. (Кобзар.)
7. Голова козацького уряду. (Гетьман.)
8. Яку рибу носили на голові козаки? (Оселедець)
9. Про яку деталь козацького вбрання казали: «широкі, як Чорне море»? (Шаровари.)
10. Найвідоміша козацька страва. (Куліш.)

20. 14 жовтня 1942 року було офіційно утворено Українську Повстанську Армію, яка теж обрала собі свято Покрови за день Зброї, віддавшись під опіку святої Матері Богородиці.

Українська Повстанська Армія боролася за самостійну Україну, воювала проти польської Армії Крайової, гітлерівської Німеччини і Радянського Союзу.

Таким чином, **Покрова святкується в нас не тільки як народно-релігійне, а й національне свято.**

21. З 2014 року указом Президента на свято Покрови призначено День захисника України. Це свято - всенародне, бо захисниками Вітчизни є учасники національно-визвольних рухів ХХ століття, учасники Революції гідності, добровольці і військові, волонтери, діти і дорослі - всі ті, хто в різний спосіб наближають перемогу над російськими загарбниками. Цей день історії запам'ятався всьому українському народу як найголовніше свято всіх людей, котрі відносять себе до козацького роду.

22. З давніх давен в Україні існують народні вірування і традиції на честь цього свята. Так, в українських селах і до сьогодні дотримуються давньої народної традиції грати весілля після Покрови. **«Покрова накриває траву листям, землю - снігом, воду - льодом, а дівчат - шлюбним вінцем».**

Шлюбна пора в Україні - від Покрови і до початку Пилипівки. До Покрови завершувався період сватань і приготування до весіль, який починався після Першої Пречистої.

Дівки, яким надокучило дівувати, молилися: *«Свята мати Покровонько, покрий мені головоньку, хоч ганчіркою, аби не зостатися дівкою»*, *«Мати-Покрівонько, покрий Матір сиру Землю і мене молоду»*.

А на Поділлі дівчата казали: *«Свята мати, Покровонько, завинь мою головоньку, чи в шматку, чи в онучу - най ся дівкою не мучу!»*

23. Прикмети про погоду. Назва свята Покрови пов'язують у народі з першим інеєм, який, як Покров Пресвятої Богородиці, вкриває землю в цей час. А тому багато прикмет на Покрову пов'язані саме з погодою і пророкуванням, якою буде зима в поточному році.

24. Побутові прикмети

Традиція відвідування храмів у день Покрови Пресвятої Богородиці збереглася і до наших днів. Православні християни в свято перед образом Богородиці моляться, просять милості і заступництва, здоров'я та допомоги, особливо в сімейному житті, вірячи, що протягом року Богородиця оберігатиме їх, накривши своїм покровом.

У народі вважалося, що після Покрови починається зима, а тому всі гуляння і посиденьки переміщалися з вулиці в будинки, з полів забирався весь урожай, робилися заготовки на зиму, утеплялося житло, розтоплювалися печі, худобу ставили на зиму в хліва, жінки та дівчата займалися вдома ткацтвом, прядінням, шиттям і вишивкою.

Гра «Дерево життя». Учні по черзі підходять до дерева, знімають листочок з надписом, голосно читають прикмету, приказку чи пророкування, пов'язане зі святом:

- *Якщо на Покрову відлітають журавлі, то зима буде ранньою і холодною.*
- *Якщо дуб і береза на Покрову скинуть усе листя, то рік буде легкий, а якщо не все - до суворої зими.*
- *До Покрови - осінь, після Покрови - зима.*
- *Звідки на Покрову вітер дме, з того боку і чекай на перші морози.*
- *Якщо на Покрову вітер південний - зима буде теплою, північний і східний - холодною, західний - сніжною.*
- *Якщо на Покрову падає сніг, то і на Дмитра (8 листопада) піде сніг, а якщо снігу не буде, то і на Катерини (7 грудня) снігу не буде.*
- *Якщо перший сніг до Покрови випаде, то зима не скоро прийде.*
- *Яка погода на Покрову, такою вся зима буде.*
- *Зранку вітер з півдня, а по обіді із півночі - початок зими буде теплим, але згодом похолодне.*
- *Якщо вітер з півдня низовий - зима буде теплою, з півночі горішній - холодною, із заходу - сніжною; коли ж протягом дня вітер змінюватиме напрямок, то і зима буде нестійкою.*
- *Якщо в цей день сніг не покрити землю - не покрити в листопаді та грудні.*
- *На Покрову вітер - весна буде вітряна.*
- *Відліт журавлів до Покрови - на ранню зиму.*
- *Якщо на Покрову сніг - буде багато весіль.*
- *Білка до Покрови змінить шубку - зима буде добра.*
- *Хто сіє по Покрові, не має дати що корові.*
- *Не утеплиш дім до Покрови - всю зиму будеш мерзнути.*

- *Багато млинців на Покрову - вдома всю зиму буде тепло.*
- *Якщо на Покрову перетопити піч яблунею, то всю зиму вдома буде тепло.*
- *Покрова прийшла - посиденьки привела.*
- *На Покрову останній збір плодів.*
- *Якщо дітей на Покрову облили водою через сито, вони менше хворітимуть.*
- *У свято Покрови не можна позичати гроші.*

25. Українська земля...

Земля, щедро полита кров'ю її мешканців та ворогів, земля, на якій протягом віків точилися трагічні й, водночас, героїчні події.

Вірю, що щира віра нашого народу в Божу допомогу, сповнені сліз молитви до Божої Матері – покровительки всього воїнства українського обов'язково будуть почуті і втілені в життя.

Наш з вами святий обов'язок – неухильно дотримуватися заповідей предків, бути справжніми патріотами України, поважати культуру і традиції нашого народу, щоденно молитися за мир і спокій у нашій країні.

26.

Свята Заступнице! Пречиста Діво!

Ти оповий нас Покровом білим,

І під опіку візьми Україну,

Не дай їй впасти знов на коліна.

Народ наш просить захисту в Тебе,

Бо Ти є Цариця Землі і Неба.

Прийми нас знову під свій Покров,

Вкотре благаєм Тебе ми знов.

Ти захисти нам Матір-Вкраїну,

Не дай зробити з неї руїну,

Жити в здоров'ї допоможи,

Україну вільну нам збережи.

Джерела:

<http://traditions.in.ua/kalendarni-sviata/osinnii-tsykl/180-pokrovy-presviatoi-bogorodytsi>